

Briselē, 2024. gada 24. jūnijā
(OR. en)

11422/24

CONUN 140	DEVGEN 96
ONU 83	SUSTDEV 74
COHOM 143	ENV 679
CFSP/PESC 996	CLIMA 257
COPS 383	COHAFA 43
CSDP/PSDC 487	MIGR 290
CONOP 46	SAN 389
COTER 136	CYBER 205
COAFR 236	

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	delegācijas
Temats:	Padomes secinājumi par ES prioritātēm Apvienoto Nāciju Organizācijā Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālās asamblejas 79. sesijā (2024. gada septembris – 2025. gada septembris)

Pielikumā ir pievienoti Padomes secinājumi par ES prioritātēm Apvienoto Nāciju Organizācijā Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālās asamblejas 79. sesijā (2024. gada septembris – 2025. gada septembris), kurus Padome apstiprināja savā 4038. sanāksmē, kas notika 2024. gada 24. jūnijā.

Padomes secinājumi par ES prioritātēm Apvienoto Nāciju Organizācijā Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālās asamblejas 79. sesijā (2024. gada septembris – 2025. gada septembris) ¹

1. ES gatavojas Ģenerālās asamblejas 79. sesijai ar jaunu apņēmību veicināt daudzpusējus risinājumus, kuru pamatā ir ANO Statūti, un panākt, lai tie darbotos visu labā.
2. ES un tās dalībvalstis atbalsta ANO ģenerālsēkretāra centienus panākt “mieru visās tā dimensijās” un šajā nolūkā aicina uz starptautisku sadarbību. Mēs esam apņēmušies konstruktīvi sadarboties ar valstīm un partneriem daudzpusējos forumos, izmantojot dialogu, savstarpēju sapratni un cieņu, lai rastu kopīgus risinājumus.
3. Steidzami izaicinājumi, ar kuriem mēs saskaramies šodien, var apdraudēt mūsu ilgtermiņa attīstības mērķus. Mums ir vajadzīga atkārtota apņemšanās un atjaunota vienprātība, lai paātrinātu Programmas 2030. gadam un ilgtspējīgas attīstības mērķu (IAM) īstenošanu. Atzīstot būtisko saikni starp mieru un attīstību, ES paātrinās centienus īstenot Programmu 2030. gadam un sasniegt IAM.
4. Planētas trīskāršās – klimata pārmaiņu, biodaudzveidības zuduma un piesārņojuma – krīzes nopietnība rada globālus un eksistenciālus draudus un saasina esošās drošības problēmas. ES ir apņēmusies sadarboties ar partneriem, lai paātrinātu globālu, taisnīgu un iekļaujošu zaļo pārkārtošanos, kā izklāstīts Padomes 2024. gada secinājumos par zaļo diplomātiju, un lai veicinātu tiesību uz tīru, veselīgu un ilgtspējīgu vidi īstenošanu.
5. ES uzskata, ka Nākotnes samits ir izšķirošs pagrieziena punkts daudzpusējai sistēmai un konstruktīvi iesaistās vērienīgā Nākotnes paktā. ES ieguldījums atbilst mūsu prioritātēm šajā sesijā un atspoguļo mūsu mērķi uzturēt un reformēt multilaterālismu, lai tas darbotos visu labā, būtu piemērots nākotnei un labāk atspoguļotu mūsdienu pasauli.

¹ Apzīmējuma "ES" lietojums visā šajā dokumentā nenorāda uz to, vai kompetence ir "ES", "ES un tās dalībvalstīm" vai ekskluzīvi "dalībvalstīm".

6. Šīs prioritātes būs ES rīcības pamatā ANO nākamajā gadā:

- I. Atjaunot apņemšanos ievērot uz noteikumiem balstītas starptautiskās kārtības pamatus, tostarp cilvēktiesības;
- II. Atbalstīt starptautisko mieru un drošību;
- III. Veicināt ilgtspējīgu attīstību un attīstības finansēšanu;
- IV. Risināt "Planētas trīskāršo krīzi";
- V. Veicināt uzticēšanos, izmantojot efektīvāku daudzpusēju sistēmu.

I. Atjaunot apņemšanos ievērot uz noteikumiem balstītas starptautiskās kārtības pamatus, tostarp cilvēktiesības

7. ES un tās dalībvalstis atbalstīt daudzpusēju sistēmu, kas atbilst **ANO Statūtu** un **Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas** noteikumiem un principiem, un iebildīs pret jebkādiem centieniem to graut vai vājināt. Mēs cenšamies veicināt un aizstāvēt starptautiskās tiesības, tostarp starptautiskās humanitārās tiesības un starptautiskās cilvēktiesības, kas ir uz noteikumiem balstītas starptautiskās kārtības pamatā un ļauj veidot sadarbības attiecības starp valstīm un tautām. Multilaterālisms ir starptautisks ekvivalents demokrātiskam sociālam līgumam. ES ir apņēmusies īstenot globālu pārvaldības reformu un vadīs tiesiskuma, starptautisko normu un nolīgumu īstenošanu un ievērošanu, kas nodrošina globālus sabiedriskos labumus un aizsargā nākamās paaudzes.

8. Atgādinot cilvēktiesību universāluma, nedalāmības, savstarpējās atkarības un savstarpējās saistības principu, ES turpinās darbu, lai stiprinātu visu **cilvēktiesību** ievērošanu, aizsardzību un īstenošanu un aizstāvētu to universālumu neatkarīgi no tā, vai tās ir pilsoniskas, politiskas, ekonomiskas, sociālas vai kultūras tiesības. Īpašu uzmanību mēs pievērsīsim neaizsargātā situācijā esošiem cilvēkiem un turpināsim sadarbību ar visām attiecīgajām ieinteresētajām personām, tostarp pilsonisko sabiedrību, lai sasniegtu šo mērķi. ES turpinās aicināt visas valstis pilnībā iesaistīties ANO cilvēktiesību sistēmā. ES atbilstoši savām starptautiskajām saistībām enerģiski veicinās un pastiprinās starptautiskos centienus panākt dzimumu līdztiesību, un to, ka tiek sekmētas visu sieviešu un meiteņu iespējas pilnībā izmantot visas cilvēktiesības un ka viņām tiek nodrošinātas pilnvērtīgas iespējas. Tas ir vēl jo vairāk nepieciešams laikā, kad pasaule saskaras ar globālu pretestību pret dzimumu līdztiesību un kad 5. IAM vēl nebūt nav sasniegts. ES turpinās savu centienu centrā izvirzīt visu veidu seksuālās un ar dzimumu saistītas vardarbības novēršanu un izskaušanu. ES atkārtoti pauž apņemšanos panākt līdztiesību un nediskriminēšanu, to, ka visas personas var izmantot visu cilvēktiesību un pamatbrīvību klāstu, un to, ka tiek aizsargāti tie, kuri atrodas nelabvēlīgā, neaizsargātā un marginalizētā situācijā, tostarp personas ar invaliditāti un vecāka gadagājuma cilvēki. ES atkārtoti apstiprinās savu stingro apņemšanos ievērot, aizsargāt un īstenot to, ka LGBTI cilvēktiesības izmanto pilnīgi un vienlīdzīgi. ES turpinās veicināt pirmiedzīvotāju tautu tiesības, kā izklāstīts ANO Deklarācijā par pirmiedzīvotāju tautu tiesībām un starptautiskajās cilvēktiesībās. ES savas darbības balstīs uz Padomes 2024. gada secinājumiem par ES prioritātēm ANO cilvēktiesību forumos.
9. **Cīņa pret nesodāmību** un cietušo tiesību nodrošināšana, kā arī **saukšana pie atbildības** par starptautiskiem noziegumiem un starptautisko tiesību pārkāpumiem ir ES ārpolitikas prioritātes neatkarīgi no tā, kur un kādā kontekstā tie notiek. Ja par pārkāpumiem nebūs seku, nesodāmība izplatīsies un pārkāpumi atkārtosies. ES arī uzskata, ka ir svarīgi godināt cietušo, tostarp terorismā cietušo un reliģijas vai ticības dēļ vardarbībā cietušo, piemiņu un dot viņiem iespēju paust viedokli, kas var palīdzēt palielināt informētību, stiprināt sociālo kohēziju un stiprināt demokrātiskās vērtības.

10. ES atkārtoti pauž stingru atbalstu **Starptautiskajai Tiesai**, kas ir viens no galvenajiem starptautiskās tiesu sistēmas pīlāriem. ES atgādina, ka Starptautiskās Tiesas rīkojumi un lēmumi ir saistoši strīdā iesaistītajām pusēm.
11. ES arī atkārtoti pauž stingru atbalstu **Starptautiskajai Krimināltiesai (ICC)** un atgādina, ka Romas Statūtu dalībvalstīm ir pienākums pilnībā sadarboties ar Starptautisko Krimināltiesu tās jurisdikcijā esošo noziegumu izmeklēšanā un kriminālvajāšanā, tostarp apcietināšanas orderu izpildē. ES arī atbalsta spēju veidošanu un iestāžu veidošanu valstu līmenī un centienus uzlabot starptautisko sadarbību, piemēram, Ļubļanas–Hāgas Konvenciju, lai nodrošinātu efektīvu kriminālvajāšanu par starptautiskiem noziegumiem, kā arī pārejas tiesiskumu. ES uzsver, cik svarīgi ir starptautiski un reģionāli mehānismi, kas strādā, lai veicinātu, aizsargātu un uzraudzītu starptautiskās humanitārās tiesības un starptautiskās cilvēktiesības, jo īpaši **ANO Augstā cilvēktiesību komisāra** birojs. ES atgādina, cik būtiski ir nodrošināt un uzturēt tiesu iestāžu neatkarību un objektivitāti, tostarp korupcijas novēršanā un apkarošanā.
12. ES joprojām ir apņēmības pilna atbalstīt ANO lomu starptautiskās **humānās** palīdzības ārkārtas reaģēšanas koordinēšanā, kas noteikta ar ANO Ģenerālās asamblejas 1991. gada Rezolūciju 46/182. ES turpinās strādāt, lai aizsargātu humanitāro telpu, nodrošinot un atvieglojot ātru un netraucētu piekļuvi cilvēkiem, kuriem vajadzīga palīdzība, garantējot humānās palīdzības personāla aizsardzību un nodrošinot humanitāro principu – objektivitātes, neitralitātes, neatkarības un cilvēcības – ievērošanu. ES turpinās pievērst īpašu uzmanību visneaizsargātākajām personām, tostarp personām ar invaliditāti. ES un tās dalībvalstis strādās, lai samazinātu pieaugošo plaisu starp humanitārajām vajadzībām un pieejamo finansējumu, un atkārtoti apņemsies īstenot prioritātes, kas noteiktas Padomes 2023. gada secinājumos par humānās palīdzības finansējuma deficīta novēršanu.

II. Atbalstīt starptautisko mieru un drošību

13. Starptautiskā miera un drošības saglabāšana ir ANO galvenais mērķis, ko ir apņēmušās īstenot visas 193 dalībvalstis. Tomēr mūsdienās konflikti notiek gandrīz visos kontinentos, un tos raksturo cilvēktiesību un starptautisko tiesību, tostarp starptautisko humanitāro tiesību, pārkāpumi un aizskārumi. Ir nepieņemami, ka arvien biežāk uzbrukumi tiek vērsti uz civiliedzīvotājiem un civiliem objektiem, humānās palīdzības darbiniekiem un žurnālistiem; ka sievietes un meitenes turpina nesamērīgi ciest; un ka droša, ātra un netraucēta piekļuve humānajai palīdzībai tiek arvien vairāk apdraudēta vai izmantota kā līdzeklis sarunu vešanai. ES turpinās aizstāvēt bērnu tiesības, par prioritāti nosakot bērnu aizsardzību pret visu veidu vardarbību, tostarp bruņotos konfliktos.
14. ES aicina atkārtoti apņemties ievērot ANO Statūtus kopumā un **reformēt ANO Drošības padomi** (ANO DP), kas spētu labāk īstenot savas pilnvaras. Mēs atzinīgi vērtējam ANO Ģenerālās asamblejas (ANO ĢA) darbu jautājumos, kas saistīti ar starptautisko mieru un drošību, jo īpaši saistībā ar tās 10. un 11. ārkārtas īpašo sesiju, un saistībā ar Rezolūcijas 76/262 īstenošanu attiecībā uz pastāvīgām pilnvarām Ģenerālās asamblejas debatēm, kad Drošības padomē tiek izmantotas veto tiesības.
15. **Krievijas nepamatotais un nelikumīgais agresijas karš pret Ukrainu**, kas ilgst jau trīs gadus, joprojām rada smagu kaitējumu galvenokārt Ukrainas iedzīvotājiem, un plašāka ietekme ir jūtama plašākā reģionā un visā pasaulē. Mēs nosodām Krievijas rīcību destabilizēt globālo arhitektūru miera un drošības uzturēšanai, tostarp ANO Drošības padomes instrumentus. ES un tās dalībvalstis turpinās uzturēt noteikumus balstītu starptautisko kārtību, atbalstīt Ukrainu tik ilgi, cik tas būs nepieciešams, un strādāt pie tā, lai nodrošinātu saukšanu pie pilnas atbildības par noziegumiem. Visaptverošs, taisnīgs un ilgstošs miers, kas atbilst ANO Statūtiem un starptautiskajām tiesībām, joprojām ir nelokāma prioritāte. ES atzinīgi vērtē kopīgo paziņojumu par miera satvaru, kas pieņemts Ukrainas miera samitā, kurš notika Šveicē 2024. gada 15. un 16. jūnijā. Saskaņā ar kopīgo paziņojumu ES ir gatava atbalstīt konkrētus pasākumus, pamatojoties uz ANO Statūtiem un starptautiskajām tiesībām.

16. Situācija **Gazā un Tuvajos Austrumos** pēc “Hamās” 2023. gada oktobra brutālajiem un neselektīvajiem teroristu uzbrukumiem ir viena no katastrofālām humanitārajām sekām, un tai arī turpmāk būs steidzami jāpievērš uzmanība. ES pauž nožēlu par līdz šim nepieredzētā apmērā zaudētajām civiliedzīvotāju, jo īpaši bērnu, dzīvībām. ES un tās dalībvalstis atkārtoti savu nostāju, kas izklāstīta Eiropadomes 2024. gada marta un aprīļa secinājumos. Ir jāveic steidzami un ilgstoši pasākumi, lai risinātu postošo humanitāro situāciju, tostarp bada risku, ko izraisa nepietiekama palīdzības iekļūšana Gazā. Tiesa to ir skaidri norādījusi savos rīkojumos, kas ir jāīsteno pilnībā. Izšķiroša nozīme ir Izraēlas konstruktīvai sadarbībai ar ANO, tostarp tās aģentūrām. ES pauž gandarījumu par ANO Drošības padomes rezolūcijām par stāvokli Tuvajos Austrumos, atgādinot to saistošo raksturu, un uzsver stingro apņemšanos rast konflikta politisku risinājumu, lai panāktu ilgstošu un ilgtspējīgu mieru, kura pamatā būtu divu valstu risinājums, jo palestīniešiem un izraēliešiem ir vienlīdzīgas tiesības dzīvot cilvēka cienīgu dzīvi drošībā un mierā. ES turpinās sadarboties ar reģionālajiem un starptautiskajiem partneriem, lai novērstu turpmāku reģionālu eskalāciju, jo īpaši Libānā un Sarkanajā jūrā.
17. ES arī turpinās koncentrēties uz citiem **konfliktiem un cilvēktiesību pārkāpumiem un aizskārumiem visā pasaulē**, tostarp Sudānā, KDR austrumu daļā un Somālijā, kur vardarbīgi aktori nežēlīgi vēršas pret civiliedzīvotājiem un konfliktu izraisīts bads ir plaši izplatīts. Uzmanība steidzami jāpievērš arī tam, ka *Taliban* Afganistānā liedz cilvēktiesības un pamatbrīvības, jo īpaši sievietēm un meitenēm, kā arī ieilgušajiem konfliktiem Jemenā, Sīrijā, Haiti un Birmā/Mjanmā. ES joprojām ir cieši apņēmusies atbalstīt Sāhelas reģiona iedzīvotājus un turpinās sadarboties ar partneriem un reģionālām organizācijām, galvenokārt *ECOWAS*, koncentrējot centienus uz konfliktu pamatcēloņu novēršanu, stiprinot spējas novērst vietējo konfliktu saasināšanos un novēršot un apkarojot terorismu un vardarbīgu ekstrēmismu, jo tie turpina izplatīties. Šajā sakarā ES arī turpinās vērst centienus un uzmanību uz situāciju Mozambikas ziemeļos.

18. ES atbalsta ANO ģenerālsēkretāra **Jauno programmu mieram**, jo īpaši to, ka tās galvenā uzmanība atkal tiek vērsta uz **konfliktu novēršanu** un miera uzturēšanu kā vispārēju pienākumu, izmantojot pastiprinātu ANO instrumentu kopumu. ES liek uzsvāru uz starpniecību un mediāciju, lai atbalstītu politiskos procesus. Programmas 2030. gadam īstenošana kopā ar ANO Statūtiem un Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju ļauj mums risināt konfliktu pamatcēloņus un veicināt iekļaujošu miera kultūru. Tāpat mums ir jāpievēršas savstarpējām saiknēm starp klimatu, mieru un drošību un ar kopīgiem centieniem pilnībā jāīsteno programma sievietēm, miera un drošības jomā, jaunatnes, miera un drošības programma un programma par bērniem un bruņotiem konfliktiem, nodrošinot to iekļaušanu Nākotnes paktā.
19. 2025. gada **Miera veidošanas struktūras pārskatīšana** ir iespēja īstenot ieteikumus, kas sniegti Jaunajā programmā mieram un Nākotnes paktā. Pārskatīšanai būtu jāuzlabo humānās palīdzības, attīstības un miera saiknes koordinācija un jāizskata ANO Ģenerālās asamblejas Rezolūciju 76/305 un 78/257 par finansējumu miera veidošanai īstenošana, tostarp misiju pārejas periodā un samazināšanas laikā, vienlaikus atzīstot, ka izvērtētais finansējums nav paredzēts kā brīvprātīgu iemaksu un inovatīva finansējuma aizstājējs. ES strādās pie tā, lai pilnībā īstenotu **Miera veidošanas komisijas** pašreizējās pilnvaras, lai veicinātu labākas saiknes starp trim ANO pīlāriem un strādātu pie konfliktu novēršanas, tostarp izmantojot valstu novēršanas stratēģijas. **ANO Miera veidošanas fonds** ir pienācīgi, prognozējami un ilgtspējīgi jāfinansē ANO dalībvalstīm, jo tikai ANO parastā budžeta izmantošana nenovērsīs finansējuma trūkumu.

20. **ANO miera operācijas**, tostarp miera uzturēšanas operācijas un īpašās politiskās misijas, ir būtiski instrumenti starptautiskā miera un drošības uzturēšanai. Tām ir jāatbilst paredzētajam mērķim un jāīsteno ar skaidrām, mērķtiecīgām un prioritārām pilnvarām, izejas stratēģijām un dzīvotspējīgiem pārejas plāniem. Tās saskaras ar arvien sarežģītākām problēmām, un tām ir vajadzīga pastāvīga apmācība, lai būtu iespējams pienācīgi pielāgoties un reaģēt. Būtu jāturpina darbs pie iniciatīvu "Ar miera uzturēšanu saistītā rīcība" (A4P) un (A4P+) ieteikumu īstenošanas. ES ļoti atzinīgi vērtē **ANO DP Rezolūcijas 2719** pieņemšanu, kuras mērķis ir ļaut izmantot ANO izvērtēto ieguldījumu, lai finansētu līdz 75 % no Āfrikas Savienības vadītajām miera atbalsta operācijām, ko apstiprinājusi ANO DP, un izpētīs iespējas atbalstīt tās īstenošanu. ES dalībvalstu izvērtētais ieguldījums 2024. gadā veido 23,5 % no ANO miera uzturēšanas budžeta. ES ir Āfrikas Savienības galvenā partnere miera un drošības jomā.
21. Mums ir jābūt labāk sagatavotiem, lai **vērstos pret jauniem apdraudējumiem un izaicinājumiem**, apzinoties arī šādu draudu dzimumu dimensiju. Tam būs vajadzīga ciešāka sadarbība, lai novērstu un apkarotu terorismu un vardarbīgu ekstrēmismu, pārobežu un organizēto noziedzību, migrantu kontrabandu, nelegālu narkotiku tirdzniecību, cilvēku tirdzniecību, noziegumus pret vidi un draudus, ko rada hibrīdtehnoloģijas, kibertechnoloģijas, jaunas un topošas tehnoloģijas, tostarp mākslīgais intelekts (MI), kā arī draudus, ko rada maldinoša informācija un dezinformācija. Svarīgi ir arī stiprināt mūsu prognozēšanas spējas, lai novērstu krīzes situācijas, ātri reaģētu uz tām un tās pārvarētu, vienlaikus ņemot vērā to, ka arvien vairāk tiek atzīta saikne starp klimata pārmaiņām, vides degradāciju un mieru un drošību. ES sadarbosies ar partneriem, lai izstrādātu globālu stratēģiju cīņai pret ārvalstu īstenotu informācijas manipulāciju un iejaukšanos.
22. Jaunās programmas mieram garā ES turpinās uzturēt, aizsargāt un stiprināt daudzpusējo **atbrūošanās, neizplatīšanas un ieroču kontroles** sistēmu, kas pastāvīgi tiek vājināta, jo tiek pārkāptas tās normas un daļēji bloķēts darbs attiecīgajos forumos. Lai novērstu turpmāku globālās drošības situācijas pasliktināšanos, ir svarīgi stiprināt daudzpusējo sistēmu ieroču un divējāda lietojuma preču un tehnoloģiju eksporta kontrolei. ES atzīst daudzpusējo eksporta kontroles režīmu izšķirošo nozīmi gan ieroču neizplatīšanā, gan kontrolēto preču izmantošanā miermīlīgiem mērķiem.

23. ES joprojām ir apņēmības pilna vispārēji piemērot un pilnībā īstenot **Kodolieroču neizplatīšanas līgumu**, kas joprojām ir globālā kodolieroču neizplatīšanas režīma stūrakmens, būtisks pamats kodolatbrūņošanās īstenošanai un svarīgs elements kodolenerģijas pielietojumu izstrādē miermīlīgiem mērķiem. ES pauž nožēlu par Krievijas lēmumu atsaukt Līguma par kodolizmēģinājumu vispārējo aizliegumu ratifikāciju, kas vēl vairāk aizkavēs tā stāšanos spēkā. ES turpinās atbalstīt un vēl vairāk stiprināt daudzpusējus instrumentus pret **kīmisko un bioloģisko ieroču** izmantošanu, lai ievērotu šādu ieroču starptautisko juridisko aizliegumu un nodrošinātu, ka par to izmantošanu nesodāmība nav pieļaujama.
24. ES arī turpinās atbalstīt **parasto ieroču kontroles instrumentus**, uzsvaru liekot uz kājnieku ieroču un vieglo ieroču (VIKI) kontroli un kājnieku mīnu aizliegumu, jo 2024. gadā ir plānotas ANO Rīcības programmas VIKI jomā un Konvencijas par kājnieku mīnu aizliegumu pārskatīšanas konferences. ES turpinās izvērtēt jaunās iespējas un problēmas, tostarp tās, kas saistītas ar jauno tehnoloģiju izmantošanu, proti, attiecībā uz autonomām letālām ieroču sistēmām saistībā ar Konvenciju par noteiktiem parastajiem ieročiem. ES arī atbalsta jaunu tehnoloģiju, tostarp MI, atbildīgu izmantošanu militārām vajadzībām.
25. ES uzsver, ka ir svarīgi ievērot spēkā esošās starptautiskās tiesības, kuras piemēro **kosmosam** un kuru centrā ir Kosmosa līgums. ES un tās dalībvalstis atbalsta 1967. gada Kosmosa līguma vispārēju piemērošanu un pilnīgu tā ievērošanu un veicinās atbildīgas uzvedības normu pieņemšanu, lai novērstu bruņošanās sacensību kosmosā. ES atbalsta ANO Kosmosa lietu biroja stiprināšanu un atzīst, ka Kosmosa miermīlīgas izmantošanas komiteja ir galvenā ANO struktūra, kas nodarbojas ar starptautisko sadarbību kosmosa izmantošanā miermīlīgiem mērķiem.

III. Veicināt ilgtspējīgu attīstību un attīstības finansēšanu

26. ES un tās dalībvalstis pilnībā atbalsta 2023. gada IAM samitā pausto aicinājumu paātrināt rīcību **IAM sasniegšanai**, tostarp īstenojot politisko deklarāciju. Šajā sakarā attīstības finansēšanai un Adisabebas rīcības programmas īstenošanai joprojām ir izšķiroša nozīme, lai sekmīgi sasniegtu IAM un nodrošinātu mūsu globālās kopienas labklājību. ES turpinās piemērot uz cilvēktiesībām balstītu pieeju ilgtspējīgai attīstībai un atkārtoti uzsver, ka visu cilvēktiesību pilnīga īstenošana ir Programmas 2030. gadam pamatprincips, un tas ir būtiski, lai panāktu iekļaujošu un ilgtspējīgu attīstību, kas nevienu neatstāj novārtā. Mēs atzīstam, ka ir steidzami jāveido noturība pret krīzēm un problēmām, kas kavē progresu IAM sasniegšanā, jo īpaši visnestabilākajos apstākļos.
27. ES un tās dalībvalstis kā pasaulē lielākā **oficiālās attīstības palīdzības (OAP)** ² sniedzēja uzsver savu būtisko lomu Programmas 2030. gadam īstenošanas finansēšanā un spēju piesaistīt citus publiskos un privātos finansējuma avotus. Izmantojot **Global Gateway**, ES un tās dalībvalstis, strādājot saskaņā ar Eiropas komandas pieeju, kopā ar finanšu iestādēm un privāto sektoru atbalsta partnervalstis to stratēģiskās autonomijas veicināšanā un digitālās un zaļās pārkārtošanās paātrināšanā, vienlaikus veicinot transportu, veselības aprūpes, izglītības un pētniecības resursus. *Global Gateway* arī uzlabo apstākļus kvalitatīvām investīcijām, izmantojot tehnisko palīdzību, politikas dialogu, tirdzniecības un ieguldījumu nolīgumus, kā arī standartizāciju un tiesisko regulējumu, lai piesaistītu papildu finansējumu IAM īstenošanai.

² 95,9 miljardi EUR, kas veido aptuveni 42 % no globālās OAP 2023. gadā (pamatojoties uz ESAO provizoriskajiem datiem, kas publicēti 2024. gada aprīlī).

28. ES joprojām ir apņēmības pilna sekmēt labu pārvaldību un spēcīgas iestādes visos līmeņos kā galvenos ilgtspējīgas attīstības, miera un drošības veicinātājus un atbalsta reformas, kas vērstas uz iekļaujošāku un reprezentatīvāku **starptautisko finanšu arhitektūru**. Nākotnes samits un ceturtā Starptautiskā konference par attīstības finansēšanu ir būtiskas iespējas, lai virzītu uz priekšu globālās pārvaldības struktūru reformas un padarītu tās piemērotas 21. gadsimtam. ES un tās dalībvalstis atzinīgi vērtē iniciatīvas, kas veicina vērienīgu reformu, piemēram, Hamburgas Ilgtspējas konferenci vai Parīzes pakta cilvēkiem un planētai.
29. Starptautiskajām finanšu iestādēm ir jāuzņemas būtiska loma plaša mēroga **privāto finanšu plūsmu mobilizēšanā** investīcijām, kas vajadzīgas ilgtspējīgai pārejai. ES atbalsta darbības modeļu un inovatīvu finansēšanas instrumentu izstrādi privātā sektora mobilizācijas pastiprināšanai, piemēram, Globālo zaļo obligāciju iniciatīvu vai Ilgtspējīgu finansējuma konsultāciju centru. ES atzinīgi vērtē valstu vadītās integrētās valsts finanšu shēmas kā veidu, lai atbilstoši valstu prioritātēm mobilizētu un saskaņotu gan publisko, gan privāto finansējumu ar IAM.
30. ES ir apņēmusies reformēt **starptautiskās finanšu iestādes (IFI)** un **daudzpusējās attīstības bankas (MDB)**, tostarp pastiprināt koordināciju starp ANO sistēmu un daudzpusējām attīstības bankām. ES atbalsta daudzpusējo attīstības banku reformu, lai tās varētu efektīvāk īstenot savus uzdevumus – izskaust galēju nabadzību un veicināt kopīgu labklājību, risinot tādas globālas problēmas kā klimata pārmaiņas, bioloģiskās daudzveidības zudums un piesārņojums. ES atbalsta “labākas, drosmīgākas un lielākas” daudzpusējās attīstības bankas, tostarp uzlabojot darbības efektivitāti un kapitāla izmantošanas efektivitāti, optimizējot bilanci un nezaudējot to “AAA” finanšu kredītreitingus, lai stiprinātu finanšu aizdevumu spēju jaunattīstības valstīm, kā arī palielinātu privātā kapitāla un iekšzemes resursu mobilizāciju. ES pauž atzinību Pasaules Bankas grupai par panākumiem, kas gūti saistībā ar tās attīstības ceļvedi. ES ir apņēmusies nodrošināt, ka līdz šim panāktais progress tiek pienācīgi atspoguļots Nākotnes paktā, tādējādi palīdzot sasniegt IAM un saskaņojot finanšu plūsmas ar zemām siltumnīcefekta gāzu emisijām un klimatnoturīgu attīstību.

31. ES un tās dalībvalstis aicina vērienīgi papildināt Starptautisko attīstības asociāciju (IDA21), lai risinātu **koncesijas finansējuma vajadzības** un globālās problēmas, ar kurām saskaras nabadzīgākās valstis. Daudzpusējām attīstības bankām būtu vairāk jākoncentrējas uz atbalsta sniegšanu partnervalstīm iekšzemes resursu mobilizācijas (*DRM*) uzlabošanā un pilnveidošanā un progresīvu nodokļu reformu īstenošanā, kā arī uz publisko finanšu pārvaldību. ES un tās dalībvalstis atbalsta ciešāku partnerību un sadarbību starp daudzpusējām attīstības bankām, jo īpaši valstu līmenī, arī sadarbībā ar **Starptautisko Valūtas fondu** (SVF) un citiem attiecīgiem aktoriem.
32. ES dalībvalstis joprojām ir apņēmības pilnas brīvprātīgi mobilizēt un īstenot **īpašās aizņēmumu tiesības** (*SDR*) Nabadzības samazināšanas un izaugsmes trasta fondā un Noturības un ilgtspējas trasta fondā. ES atzinīgi vērtē to, ka 2023. gada samītā par jaunu globālu finanšu paktu ir sasniegts mērķis, ko 2021. gadā noteica G20 valstis – novirzīt brīvprātīgu ieguldījumu 100 miljardu USD apmērā speciālo aizņēmumu tiesībās vai līdzvērtīgu ieguldījumu no attīstītajām valstīm uz mazāk aizsargātām valstīm. Šī drosmīgā iniciatīva nodrošina būtiskus resursus ekonomikas stiprināšanai, saskaroties ar steidzami risināmām problēmām. ES dalībvalstis apņēmas SVF trasta fondiem piešķirt 35,6 miljardus USD. Mēs mudinām visas valstis pildīt savus solījumus un valstis, kas to spēj darīt, turpināt līdzekļu pārdales centienus.
33. ES stingri atbalsta **ANO attīstības sistēmas** (*UNDS*) reformu procesu. Viens no tās galvenajiem elementiem – atjaunotā rezidējošo koordinātoru sistēma (*RCS*) – ir izrādījusies efektīva, veidojot saskaņotāku ES un ANO sadarbību valstu līmenī. Tomēr ir vajadzīgi turpmāki centieni, tostarp pienācīgs, paredzams un ilgtspējīgs finansējums rezidējošo koordinātoru sistēmai. Jaunajam četru gadu visaptverošajam politikas pārskatam par ANO sistēmas operatīvo darbību satvaru ir jāstiprina saskaņotība visas sistēmas mērogā un orientācija uz *UNDS* mērķu īstenošanu saistībā ar Programmu 2030. gadam un ANO Statūtiem.
34. **ANO likviditātes krīze** ietekmē visus tās departamentus un kavē tās pilnvaru īstenošanu. Ir jānodrošina ilgtspējīgs finansējums daudzpusējām iestādēm. ES dalībvalstis ir apņēmušās veikt iemaksas pilnā apmērā, savlaicīgi un bez nosacījumiem.

35. ES atbalsta spēcīgu **globālās veselības arhitektūru**, kuras centrā ir atbildīga, ilgtspējīgi finansēta un efektīva Pasaules Veselības organizācija (PVO). Pievēršoties jautājumam par rezistenci pret antimikrobiāliem līdzekļiem, kas tiks izskatīts augsta līmeņa sanāksmē 2024. gada septembrī, mēs balstīsimies uz ANO Ģenerālās asamblejas 78. augsta līmeņa nedēļā pieņemtajām politiskajām deklarācijām. Mēs atzinīgi vērtējam neseno vienošanos par būtiskiem grozījumiem Starptautiskajos veselības aizsardzības noteikumos un atkārtoti paužam stingru apņemšanos panākt sekmīgu iznākumu notiekošajās sarunās par vērienīgu juridiski saistošu instrumentu pandēmiju novēršanai, gatavībai pandēmijām un reaģēšanai uz tām.

IV. Risināt planētas trīskāršo krīzi

36. ES pauž nopietnas bažas par to, ka **Parīzes nolīguma** puses kolektīvi joprojām nav panākušas virzību uz tā mērķu sasniegšanu, un aicina to pilnībā īstenot, tostarp ierobežot temperatūras paaugstināšanos līdz 1,5°C. Pēc ANO 28. klimata konferences ES arī aicina visus partnerus sekot līdzi tam, kā tiek īstenoti pirmās globālās izsvēršanas rezultāti saskaņā ar Parīzes nolīgumu, tostarp attiecībā uz pakāpenisku atteikšanos no fosilā kurināmā. Ir ļoti svarīgi, lai visas puses strādātu pie vērienīgākiem nacionāli noteiktajiem devumiem, paredzot visu ekonomiku aptverošus emisiju samazināšanas mērķrādītājus, kas saskaņoti ar 1,5°C robežvērtību un nacionālajiem pielāgošanās plāniem. Vienlīdz svarīgi ir strādāt pie jauna kolektīva kvantitatīva klimatfinansējuma mērķa, ko paredzēts nospraust 29. Pušu konferencē (*COP29*) un kas atraisa visus finansējuma avotus un piesaņo finanšu plūsmas Parīzes nolīguma mērķiem. ES aicina partnerus turpināt globālo pārdomu procesu par ilgtspējīgu finansējumu globālai, taisnīgai un iekļaujošai pārejai uz zaļo enerģiju, lai to paātrinātu un labāk sadalītu tās ieguvumus visā pasaulē.

37. Ir steidzami jārīkojas, lai apturētu un apvērstu **biodaudzveidības izzušanu**. ES ir pilnībā apņēmusies sadarbībā ar starptautiskajiem partneriem laikus īstenot Kuņminas–Monreālas globālās biodaudzveidības satvaru, kā arī palielināt biodaudzveidības finansējumu. ES ir arī apņēmusies līdz 2030. gadam panākt zemes degradācijas neitralitāti un atzinīgi vērtē ANO Konvencijas par cīņu pret pārtuksnešošanos 16. Pušu konferenci (*COP16*). ES iestājas par spēcīgāku starptautisko okeānu pārvaldību un dialogu un atzinīgi vērtē 2025. gadā paredzēto ANO Okeānu konferenci. ES aicina ātri ratificēt un efektīvi īstenot Nolīgumu, kas saskaņā ar ANO Jūras tiesību konvenciju izstrādāts par jūras biodaudzveidības saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu teritorijās, kas ir ārpus valstu jurisdikcijas, lai nolīgums varētu stāties spēkā laikus pirms konferences.
38. **Globālais piesārņojums** ir visaptverošs izaicinājums, kam vajadzīgi lielāki centieni gan valsts, gan starptautiskā līmenī, lai veicinātu tiesību uz tīru, veselīgu un ilgtspējīgu vidi efektīvu īstenošanu. ES ir apņēmusies īstenot “Globālo ķīmikāliju satvaru – par planētu bez kaitējuma no ķīmikālijām un atkritumiem”. ES arī atbalsta to, ka līdz 2024. gada beigām tiek pabeigtas sarunas par vērienīgu starptautisku juridiski saistošu instrumentu plastmasas piesārņojuma izbeigšanai saskaņā ar 5. ANO Vides asamblejas pilnvarām un sarunas par zinātnes un politikas grupas izveidi ķīmikāliju, atkritumu un piesārņojuma apkarošanas jautājumos.

39. **Globālā ūdens cikla** stabilitāte ir globāla problēma, kas ir pamatā visu IAM sasniegšanai. Tāpat saldūdens ekosistēmu saglabāšana un ūdens piesārņojuma un pārmērīgas izmantošanas novēršana ir ārkārtīgi svarīga pasākumiem klimata un bioloģiskās daudzveidības jomā, kā arī pārtikas nodrošinājumam un veselībai. ES atzinīgi vērtē 2023. gada ANO Ūdens konferences galvenos iznākumus un ir apņēmusies tos īstenot. ES mudina īstenot kopīgus centienus, lai izveidotu spēcīgāku ANO ūdens sistēmu. Tas ietver to, ka tiek iecelts ANO īpašais sūtnis ūdens resursu jautājumos, lai nodrošinātu lielāku ūdens resursu programmas saskaņotību visā ANO sistēmā, ka ar ūdeni saistītās prioritātes tiek integrētas attiecīgajos ANO procesos, tiek īstenota ANO sistēmiskā stratēģija ūdens un sanitārijas jomā un tiek globalizēta ANO Ūdens konvencija par robežšķērsojošo ūdensteču un starptautisko ezeru aizsardzību un izmantošanu. Turklāt ir vajadzīga plašāka starptautiskā sadarbība, lai panāktu ūdens nodrošinājumu un ilgtspējīgu ūdens resursu apsaimniekošanu, un regulārs starpvaldību dialogs par ūdeni ar turpmākām ANO konferencēm par ūdeni 2026. un 2028. gadā un pēc 2030. gada, kā arī citas starpvaldību iniciatīvas ūdens resursu jomā.

V. Veicināt uzticēšanos, izmantojot efektīvāku daudzpusēju sistēmu

40. Nākotnes samits sniedz unikālu iespēju dot **jaunu impulsu multilaterālismam**, padarīt to piemērotu pašreizējo un turpmāko globālo izaicinājumu pārvarēšanai un visos līmeņos un starp ANO dalībniekiem mazināt neuzticēšanos institūcijām. ES iestājas par līdzsvarotu pieeju attiecībā uz trim ANO pīlāriem — miera un drošības veicināšanu, ilgtspējīgas attīstības sekmēšanu un cilvēktiesību aizsardzību. Sadarbības, pārskatatbildības un iekļautības stiprināšanai daudzpusējos forumos būs izšķiroša nozīme, lai palielinātu uzticēšanos sistēmai un nodrošinātu efektivitāti, līdzatbildību un pārredzamību. ES turpinās konstruktīvi sadarboties ar partneriem no visiem reģioniem, tostarp pilsoniskās sabiedrības dalībniekiem, virzībā uz vērienīgu Nākotnes paktu un tā jēgpilnu īstenošanu.

41. ES atbalsta **visaptverošu ANO DP reformu**, lai padarītu to efektīvāku, iekļaujošāku, pārredzamāku, demokrātiskāku un atbildīgāku un labāk atspoguļotu pašreizējo realitāti, stiprinot nepietiekami pārstāvēto reģionu, jo īpaši Āfrikas (bet ne tikai), pārstāvību. Nākotnes samitā vajadzētu atspoguļot progresu, kas ANO Ģenerālajā asamblejā gūts starpvaldību sarunās par ANO DP reformu. ES atbalsta Francijas un Meksikas iniciatīvu veto ierobežošanai gadījumos, kad ir notikušas masu zvērības, kā arī Rīcības kodeksu attiecībā uz Drošības padomes rīcību, kas vērsta pret genocīdu, noziegumiem pret cilvēci un kara noziegumiem.
42. ES stingri atbalsta daudzas ieinteresētās personas aptverošu un iekļaujošu **globālo digitālo pārvaldību** un iesaistās efektīvas daudzpusējas sistēmas veidošanā, lai veicinātu uz cilvēku vērstu digitālo pārveidi un iekļaujošu, atvērtu, drošu un digitālu nākotni visiem. ES kā svarīgu Nākotnes samita iznākumu atbalsta vērienīgu Globālo digitālo paktu (*GDC*), kas pievēršas gan ieguvumiem, ko digitālās tehnoloģijas varētu sniegt cilvēcei, gan risku mazināšanai. *GDC* pamatā vajadzētu būt vērtībām un cilvēktiesībās balstītai pieejai, un tas būtu jābalsta uz daudzas ieinteresētās personas aptverošu pieeju. ES ņem vērā starpposma ziņojumu, ko sagatavojusi Augsta līmeņa padomdevēja struktūra mākslīgā intelekta (MI) jautājumos, sniedzot ieguldījumu *GDC*, un gaida tās galīgo ziņojumu, lai to varētu izskatīt saistībā ar *GDC*. Globālajai MI pārvaldībai būtu jābalstās uz esošajām struktūrām un starptautiskajām tiesībām, un tā būtu jāveic, ievērojot cilvēktiesības. Eiropas Savienībai, kas ir pieņēmusi MI aktu – pirmo visaptverošo tiesisko regulējumu MI jomā, ir vadošā loma šajā sfērā.
43. ES arī atbalsta **ANO globālo informācijas integritātes principu** izstrādi, kas ir nozīmīgs instruments, lai nodrošinātu informācijas vidē iesaistīto daudzo dalībnieku atbildību un atbalstītu kapacitātes veidošanu nolūkā veicināt sabiedrību noturību pret dezinformāciju. ES un tās dalībvalstis aktīvi strādās pie tā, lai novērstu un apkarotu maldinošas informācijas kampaņu pastiprināšanu un leģitimāciju.

44. Mūsu iestāžu modernizēšana un stiprināšana ir tikai daļa no risinājuma. Vienlīdz svarīgi ir veidot **spēcīgas globālas partnerības**, lai sekmētu kolektīvu rīcību. ES turpinās iesaistīties sadarbībā ar partneriem plašākā ANO dalībvalstu mērogā, aktīvi uzklausa to bažas, uzturot pastāvīgus kontaktus, lai veidotu konsensu un starpreģionālas alianses. Iekļaujošam multilaterālismam ir izšķiroša nozīme, lai sasniegtu IAM un risinātu pieaugošās krīzes.
45. **Pasaules sociālajā samitā (WSS)** ir iespēja atjaunot sociālo līgumu, kura pamatā ir cilvēktiesības, un SDO pamatprincipi un pamattiesības darbā. ES atbalsta Globālo sociālā taisnīguma koalīciju, palīdzot sasniegt samita mērķus un nodrošinot efektīvus turpmākos pasākumus. WSS programmā ir jāiekļauj dažādi viedokļi, tostarp sociālie partneri, pilsoniskā sabiedrība, jo īpaši jauniešu organizācijas, un citas galvenās ieinteresētās personas.
46. Pamatojoties uz 2024. gada **ceturto Starptautisko konferenci par mazām salu jaunattīstības valstīm (SIDS)**, ES un tās dalībvalstis apņemas atbalstīt SIDS jaunās 10 gadu Antigvas un Barbudas SIDS programmas īstenošanā. ES un tās dalībvalstis arī atbalsta jaunattīstības valstis bez izejas uz jūru (LLDC) tām piemītošo unikālo problēmu risināšanā un gaida **trešo ANO konferenci par LLDC**. Veidojot uz vienlīdzības pamatiem balstītas partnerības, mēs būsīm labāk sagatavoti, lai kopīgi risinātu globālos izaicinājumus.
47. ES atbalsta neatkarīgas, tiesībās balstītas un daudzveidīgas **pilsoniskās sabiedrības** jēgpilnu līdzdalību daudzpusējos procesos, tostarp, bet ne tikai, cilvēktiesību forumos, miera mediācijā un lēmumu pieņemšanā. **Jauniešu** pilnīgai, efektīvai un jēgpilnai līdzdalībai ir vajadzīga specifiska rīcība, lai viņi kā vienlīdzīgi partneri varētu iesaistīties politikas un lēmumu pieņemšanas procesos visā ANO sistēmā. ES atgādina par savu apņemšanos atbalstīt sieviešu un jauniešu – visā viņu dažādībā – vienlīdzīgu, pilnīgu, efektīvu un jēgpilnu līdzdalību, tostarp visās sabiedriskās un politiskās dzīves jomās, saskaņā ar ES Rīcības plānu cilvēktiesību un demokrātijas jomā 2020.–2024. gadam. ES arī mudina jaunatnes delegātus iekļaut valstu un ES pārstāvniecībās. Turklāt ES atzinīgi vērtē Deklarāciju par nākamajām paaudzēm kā vēl vienu svarīgu Nākotnes samita iznākumu, kurā cita starpā galvenā uzmanība pievērsta prognozēšanas piemērošanai politikas veidošanā, lai pilnībā atraisītu nākamo paaudžu potenciālu.